

NÄIN TAMPEREELLA

Tutkintorakennemuutosten toteuttaminen

Tutkinnohmuutusseminaari
Turun yliopistossa 27.9.2004
Markku Ihonen

Aiheita

- tutkintorakennetyön käynnistyminen, eteneminen ja nykyvaihe
- uudistustyön organisoiminen yliopistossa
- keskustelu, linjaukset, ohjeistaminen
- tuki tiedekunnille ja laitoksille
- haasteita
- muita juttuja opetuksesta ja oppimisesta

Tutkintorakennetyön alku

- vähitellen käyntiin vuoden 2003 aikana
- käynnistäjänä OPM:n työryhmämuistio kaksiportaisen tutkintorakenteen toimeenpanosta
  - "Ei ne opetusministerit vissiin lämpimikseen puhuneetkaan..."

- käyntiin lähdössä auttoi TaY:n mukana olo EUA:n Quality Culture -projektissa 2002-2003
  - Tay ryhmässä, jonka aiheena Bolognan prosessin juurruttaminen yliopistoon
  - http://www.uta.fi/opiskelu/opetuksen_tuki/bolognan_prosessi/

Eteneminen ja resurssit

- asiasta keskusteltu paljon opetusneuvostossa
  - <http://www.uta.fi/hallintokeskus/ok/opetusneuvosto/index.html>
- ensimmäinen aikataulus ja toimijoiden roolit
  - <http://www.uta.fi/hallintokeskus/ok/tutkintorakennemuutos/yleinen/aikataulu.pdf>
- opetuksen kehittämismäärärahojen jaossa huomiota tutkintorakennetyölle

Opetuksen kehittämisyksikkö

- Opetuksen kehittämisyksikössä (OK) projektityöntekijä
  - laittoi toimeen opintojen kuormittavuuskartoituksen syksyllä 2003
    - raportti tulee painosta lokakuussa 2004
- kaikki OK:n työntekijät (4) osallistuvat aktiivisesti työhön
  - koulutusta, asiantuntija-apua, vierailuja laitoksiin ja tiedekuntien tilaisuuksiin...

Yhteiset seminaarit

- "norsu on syötävä paloina" → yliopistotason norsuseminaarit
- 5.4.2003 työn käynnistämisseminaari
- 6.10.2003 Oppimisen ja opetuksen suunnitteluprosessi
- 3.11.2003 Ydinosaamisen ja ydinsisältöjen analyysi

- 8.12.2003 Opintojen kuormittavuus ja mitoitus
- 19.01.2004 Koulutuksen laatu ja sen hallinta
- 16.02.2004 Akateemisen asiantuntijuuden rakentuminen
- 22.03.2004 Arvostelusta arviointiin
- 26.04.2004 HOPS

Seminaarien merkitys

- tasokkaat, pedagogiseen pohdintaan haastavat asiantuntija-alustukset
- puheenvuorot omien laitosten kokemuksista
- aktiivinen keskustelu ja tietojen vaihto

- kuhunkin osallistui n. 45-110 henkeä
- kaikissa seminaareissa yhteensä osallistumisia 636 kpl
- 303 eri henkilöä
  - opiskelijoita 69
  - professoreja 32
  - enimmäkseen alemman tason opettajia ja hallinto- ja suunnitteluhenkilöstöä

- useimmiten työryhmät → muistiot
- → yhteinen karttuva tietovarasto
  - Opetuksen kehittämisyksikön verkkosivuilla
  - <http://www.uta.fi/hallintokeskus/ok/tutkintorakenneuudistus/>

Koulutusta ja konsultointia

- tutkintorakennetyö otettu huomioon OK:n tarjoamassa koulutuksessa
- seminaarien jatkoksi erityistä räätälöityä koulutusta halukkaille laitoksille (OK + Eduta)
- konsultoiva, yhteistoiminnallinen ote ja laitoksen omat tarpeet
- aiheet (voi valita useampiakin):
  - koulutuksen pedagoginen strategia
  - koulutuksen suunnittelu ja siihen liittyvät prosessit
  - opetuksen ja ohjaamisen prosessit
  - koulutuksen arviointi

Luihin ja ytimiin

- ydinainesanalyysija on ohjeistettu (väljästi)
  - pääosin käytetty Oulun materiaalia
- myös kädestä pitäen tukemista
- jonkinlainen analyysi lienee tehty noin joka toisessa laitoksessa

Avaintoimijat

- laitostasolla
  - opettajat ja opiskelijat
  - työryhmät
  - joillakin oma opetusneuvosto
- tiedekuntatasolla
  - vastuu tutkinnoista on tiedekunnilla
  - opintoasiainpäälliköt ja suunnittelijat

- yliopistotasolla
  - opetusneuvosto
  - OK
  - Opinto- ja kansainvälisten asiain osasto (OKA)
  - tutkintorakennemuutostuksen koordinaatioryhmä
    - yhteys valtakunnallisiin alakohtaisiin ryhmiin
  - TVT-OKE-ryhmä ym.

Yliopistotason suositukset

- tutkintorakennemuutoksen koordinaatioryhmä antoi 16.3.2004 suosituksen seuraavista aiheista:
  - peruskäsitteet
  - perustutkintojen rakenteet
  - opintojen laajuudet
  - opintojaksojen peräkkäisyys ja looginen yhteys
  - aineenopettajankoulutus

- kieli- ja viestintäopinnot
- opiskeluun ja työelämään valmentavat taidot
- opiskelu ulkomailla
- ammattikorkeakoulusta yliopistoon siirtyminen
- opintojen mitoitus
- <http://www.uta.fi/hallintokeskus/ok/tutkintorakenneuudistus/bolognaryhma/suosituksset.pdf>

Haasteita

- vastustus (pelottavan?) vähäistä
  - todellista, sisällöllistä muutosta parempaan tapahtuu monella taholla
  - jossakin muutos voi olla kosmeettista
- opettajat ja hallinto kuormittuvat
  - samaan aikaan myös tutkimuksen arviointi, opintoajat, laadunvarmistus, opintotuki, opettaja- ja opiskelijavaihto, kolmas sykli...

Muutoksen syvällisyys?

- toiminnallinen, käyttäytymisen (tilapäinen) muutos
  - tämä lienee jo saavutettu
- käsitteellinen muutos (siirtovaikutus)
  - tästä kielii mm. ydinainesanalyysien teko ja halu osallistua pedagogisiin koulutuksiin
- organisatorinen muutos
  - organisaation rakenteet ja toimintatavat eivät aina rohkaise kehittymään
- kulttuurinen muutos
- VAATII AIKAA

Mitä seuraavaksi

- opintojen mitoitus
  - kuormittavuuskartoitusta hyödynnetään
  - toistaiseksi suositeltu oululaisten *Anna aikaa ajatella* -julkaisun (2003) käyttämistä apuna
  - opintopisteen "laskukaava" on ainakin aluksi hankalampi kuin opintoviikon
    - → vaikea välttää kokonaan mekaanisten kertoimien käyttöä

HOPS

- tästä ei ole vielä lausuttu mitään sitovaa
- aiheesta pidettiin seminaari 26.4.2004
- paljon keskustelua ja kiinnostusta
- sisällöllistä valmistelua OK:ssa
- tavoite: osaksi ohjauksen kokonaisjärjestelmää
- HOPS-koulutukset slk 2004 alkaen
  - opettajille ja opiskelijoille

HOPS (jatkuu)

- minimi kirjattaneen yleiseen tutkintosääntöön
  - tutkintosääntö saataneen hallitukseen marraskuussa 2004
  - tutkintosäännöllä täsmennetään muutenkin asetuksessa väljästi sanottuja asioita
- lisäksi annetaan ohjeistus käytännön toteuttamiseksi
- hyödynnetään W5W-hankkeessa saatua kokemusta ja tietoa
- tiedekunnille jätetään valtaa päättää omista käytännöistään

Siirtymääajat ja -säännöt

- Asetus yliopistojen tutkinnoista 30 §:
  - ”Opiskelijalla [...] on [...] oikeus siirtyä opiskelemaan tämän asetuksen mukaan taikka jatkaa opintojaan kumottujen asetusten mukaan. Opiskelija voi lukea hyväkseen kumottujen asetusten mukaisiin opintoihin sisältyneet opintosuorituksensa tämän asetuksen mukaista tutkintoa varten **yliopiston määräämällä tavalla.**”

- M. Mattila asetuksen saatteessa 19.8.04:
  - ”Opiskelijoilla, jotka asetuksen tullessa voimaan opiskelevat vanhojen tutkintoasetusten mukaan, on oikeus siirtyä opiskelemaan uuden tutkintoasetuksen mukaan tai jatkaa opintojaan kumottujen asetusten mukaan **tietyn siirtymäajan puitteissa.**”

- asiasta ei ole tehty päätöksiä TaY:ssa
- siitä määrättäneen yleisessä tutkintosäännössä
- teknisesti opintoviikkojen ja opintopisteiden rinnakkain käsittely ei liene ylivoimaista